

Agneta Green
Enheten för samhälle och kulturmiljö
010-2239358

Miljödepartementet

Remiss om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen samt om ändring av beslut (EU) 2015/1814 och förordning (EU) 2015/757 samt remiss om förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2003/87/EC avseende luftfart

Er beteckning (dnr): M2021/01389

Länsstyrelsen i Gotlands län yttrar sig över ovanstående remiss.

Sammanfattning

Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till remissens förändringar av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS). Förändringarna är en viktig del i EU:s möjlighet att nå sina klimatmål. Länsstyrelsens övergripande synpunkter är:

- Det är positivt att utsläppstaket i EU ETS föreslås minska i ökad takt och att den fria tilldelningen av utsläppsrätter ska tas bort. Utifrån den industribild som Gotland har ser Länsstyrelsen en potential att fria utsläppsrätter kan fasas ut tidigare i samband med att ”klimattullar” (CBAM) införs.
- Länsstyrelsen kan se motiv för att sjöfarten ska ingå i EU ETS. För ör, såsom Gotland, finns ett stort beroende av sjöförbindelser och hänsyn behöver tas till detta i utformningen av förslaget.
- Skärpningar för flyget inom EU ETS är föreslagna. För ör, såsom Gotland, finns ett stort beroende av flygförbindelser och hänsyn behöver tas till detta i utformningen av förslaget.
- Utsläppshandel inom vägtransporter och byggnader föreslås. Utifrån den gotländska strukturen med transportbehov och låga disponibla inkomster är det viktigt att system tar hänsyn till regionala avvikelser.

Synpunkter på remissens förslag

Skärpningar av EU ETS är en viktig del i klimatpaket

Länsstyrelsen ställer sig i huvudsak positiv till remissens förslag om skärpningar av EU:s handelssystem för utsläppsrätter (EU ETS).

Förändringen av EU ETS är en viktig del i EU:s klimatpaket "Fit for 55" om att minska utsläppen av växthusgaser med 55 procent till 2030 jämfört med 1990 och på sikt nå målet om ett klimatneutralt EU år 2050. Behovet att agera stärks av IPCC:s sammanställning av den naturvetenskapliga grunden för klimatförändringarna som publicerats efter att remissen skrevs, vilket ytterligare inskräper allvaret och brådskan i att få till stånd kraftfulla klimatåtgärder.

Länets industrier som ingår i systemet ligger långt fram i teknikutvecklingen. Ändock återstår merparten av den faktiska omställningen inom mineralindustrin då en stor del verksamheternas processutsläpp och energiförsörjning leder till stora koldioxidutsläpp. Med nuvarande teknik är möjligheten att minska koldioxidutsläppen från processutsläppen begränsade, CCS nämns som ett sätt att komma åt dessa.

Den fria tilldelningen av utsläppsrätter är tänkt att tas bort, vilket kommer skapa ett starkt incitament för att påskynda klimatomställningen. Utfasningen av fria utsläppsrätter är dock tänkt att göras under ett decennium. Genom de "klimattullar" som införs 2026 genom CBAM (Climate Border Adjustment Mechanism), med syfte att förhindra ojämlig konkurrens från industrier utanför EU, ser Länsstyrelsen en potential att fria utsläppsrätter kan fasas ut tidigare.

För att tillgodose de ökade behoven i investeringar med låga koldioxidutsläpp är det också positivt att bestämmelsen gällande användning av auktionsintäkter föreslås ändras så att medlemsstaterna måste använda alla intäkter för klimatrelaterade ändamål.

Sjöfarten i EU ETS extra angeläget

Länsstyrelsen kan se motiv för att sjöfarten föreslås ingå i EU ETS från år 2023 och då som en del i det befintliga handelssystemet. Den internationella sjöfarten har idag större utsläpp i EU än 1990 och globala målsättningar och krav inom FN:s sjöfartsorganisation IMO är otillräckliga för att nå Parisavtalet, vilket gör sjöfartens introduktion i EU ETS extra angeläget. Också den nationella godstransportstrategin som framhåller behovet om överflyttning av gods från väg till sjöfart gör omställningen inom sektorn extra nödvändig.

Om EU-ETS utvidgas för sjöfart (även inrikes) skulle exempelvis passagerarfärjorna samt lastfartyg till Gotland omfattas och det skulle då även påverka förutsättningarna att uppfylla nationella klimatmål (NV-00052-20). För

passagerartrafiken till Gotland pågår förberedelserna inför en ny upphandling som ska börja gälla från år 2027. När nytt trafikavtal ska upprätta finns ökade möjligheter att påverka förutsättningarna för att nationella klimatmål uppnås.

För öar, såsom Gotland, finns ett stort beroende av sjöförbindelser och hänsyn behöver tas till detta i utformningen av förslaget. Utveckling av sjöfarten är väsentlig, både för import och export av varor med lågt klimatavtryck och för att möjliggöra hållbara livsstilar och göra Gotland till en hållbar destination.

På Gotland finns föregångare som Visby hamn och Destination Gotland som står redo med höga ambitioner, genomförda åtgärder som elanslutning när färjorna ligger vid kaj längre än 1 timme och LNG/LBG färjor samt pågående initiativ.

Länsstyrelsen välkomnar att förslaget även inkluderar utsläpp som uppstår vid kaj i en EU-hamn. En nyligen anlagd kryssningskaj i Visby visar på behovet att skapa incitament även för kryssningsfartyg att ansluta till landström. Synergieffekter finns bland annat inom miljömålen Frisk luft vilket närboende och den ökade turismen kan njuta av.

Naturvårdsverket (NV-00052-20) skriver ”*möjligheterna för svenska aktörer att föra kostnader till kund och vilken den kostnad i så fall skulle vara har inte utretts inom ramen för denna analys, ej heller i vilken utsträckning de siffror som Världsbanken angivit på global nivå är överförbar på svenska förhållanden*”.

Länsstyrelsen har inte heller tagit del av en sådan analys men anser att det är ett viktigt underlag.

Skärpning för flyget föreslås

Förslag ges också om skärpta krav inom EU ETS för flyget. Flyget ingår redan i systemet, men då endast för resor inom EU och med stor fri tilldelning av utsläppsrätter.

Länsstyrelsen anser att prisincitament är viktiga för att stimulera utsläppsminskningar och för att implementera ‘polluter pays’ principle. I remissen beskrivs att ”*Ökningen av auktionsandelen kommer att öka koldioxidkostnaden för flygbolagen. Eftersom förmågan att passera kostnader inom luftfarten är relativt hög, kommer detta att resultera i ökade biljettpriser. Ökningen bedöms ha minimal påverkan för konsumenten.*” För öar, såsom Gotland, finns ett stort beroende av flygförbindelser och hänsyn behöver tas till detta i utformningen av förslaget. Kostnadsbilden utgör en viktig del av tillgängligheten för olika grupper i samhället.

Utvecklingen inom flyget är väsentlig, både för import och export av varor med lågt klimatavtryck och för att möjliggöra hållbara livsstilar och göra Gotland till en hållbar destination. Mellan Gotland och fastlandet används idag effektiva propellerplan och inblandning av biodrivmedel. Det finns ett initiativ kring utveckling av elflyg, där den relativt korta sträckan till Gotland och olika destinationer på fastlandet är lämplig som föregångare.

Lokala och regionala effekter av utsläppshandel för transporter och byggnader

Den mest svårbedömda utvidgningen av utsläppshandeln som föreslås är att även byggnaders och vägtransporters utsläpp ska ingå som ett separat fristående system. Länsstyrelsen är positiv till ambitionerna att öka omställningstakten i de två sektorerna, men ser liksom risker i att förslaget exempelvis kan innebära att det blir svårare att motivera nationella prissättande styrmedel med konsekvensen att det blir en sänkning i åtgärdstakten, samt att förslaget riskerar att drabba låginkomsttagare hårdare än övriga EU-medborgare. Utifrån den gotländska strukturen med transportbehov och låga disponibla inkomster är det viktigt att system tar hänsyn till regionala avvikelser

Motiveringen i remissen är bland annat att det nya utsläppshandelssystemet skulle komplettera ESR i det nuvarande tillämpningsområdet. Naturvårdsverket (NV-00052-20) ”*drar slutsatsen att ett pris via EU ETS som läggs på den nationella styrningen ökar – allt annat lika – omställningstrycket och bidrar således till att nå de inhemska målen*”. På Gotland antas detta i så fall kunna vara ett komplement till ESR framförallt inom transportsektorn. Som Naturvårdsverket också nämner i rapporten hade, om arbetsmaskiner hade inkluderats i förslaget, detta kunna gett en större påverkan då fossila drivmedel är subventionerade idag.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Flanking med energi- och klimatsamordnare Agneta Green som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Anders Malm, enhetschef samhälle och kulturmiljö, Martin Beijer, miljöskyddshandläggare, och Johan Gråberg, tillväxtstrateg, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.